

Biblioteksverksamhet i Kriminalvården

Kriminalvården har myndighetsbibliotek för anställda och biblioteksverksamhet för intagna i häkten och anstalter.

Myndighetsbiblioteket finns på huvudkontoret. Där är den största utmaningen (som för alla bibliotek med forskningsinriktning) tillgången till vetenskapligt material. Här skulle ett större nationellt samarbete för alla myndigheter vara önskvärt, för att säkra tillgången. Kriminalvårdens arbete med klienter ska ha en vetenskaplig grund, för vilket biblioteket kan vara en resurs.

Den vanligaste lösningen för biblioteksverksamhet för intagna är ett avtal med ett folkbibliotek. Kriminalvården har även ett fåtal anställda bibliotekarier. Bibliotekarier som arbetar i häkten eller anstalter är oftast ensamma i sin roll och biblioteksbesökarna saknar många gånger utbildning och erfarenhet av läsning och bibliotek. Vidare är de prioriterade grupperna, enligt bibliotekslagens definition, vanligt förekommande. Det ställer krav på en biblioteksverksamhet som kan möta dessa behov. Tiden i häkte eller anstalt kan ge insikt om möjligheterna med ett bibliotek och att närma sig läsning. Det finns exempel på att biblioteket varit en väg för personer med dåliga erfarenheter av skolvärlden att närma sig studier.

Överenskommelser med folkbibliotek sker på lokal nivå. Upplevelsen är att det kan vara svårt att få till stånd sådana avtal och att servicen är lågt prioriterad av vissa bibliotek. Nivån på biblioteksverksamheten varierar mellan olika häkten och anstalter. Detta beror bl.a. på verksamhetsställets storlek och resurser, säkerhetsmässiga krav, kunskapen om syftet med biblioteksverksamhet och därmed prioriteringar, närheten till ett folkbibliotek samt folkbibliotekets förutsättningar och prioriteringar. En förbättring skulle eventuellt kunna uppnås om regionbiblioteken stöttar folkbiblioteken i dessa frågor. Det finns behov av att på olika sätt tydliggöra hur biblioteksverksamheten ska bedrivas.

Biblioteksverksamheten för intagna bör fylla funktionen av ett folkbibliotek på insidan. Det kan även komplettera vuxenutbildningens utbud av litteratur för självstudier. Det behövs en bättre samverkan mellan bibliotekarierna och Kriminalvårdens lärare, där bibliotekarier kan vara en funktion i utbildningen av intagna och möta behov när det kommer till språk, material och ämnen. Behov finns av ett utökat samarbete mellan Kriminalvården och MTM.

Biblioteksverksamheterna på anstalter och häkten är tämligen lågt prioriterade i den komplexa verksamhet som Kriminalvården bedriver. Biblioteksverksamheten är inte reglerad i lag.

En jämförelse kan göras med Norge där bibliotekstjänsten i fängelser ligger under Nationalbiblioteket, som i sin tur har delegerat ansvaret till kommunens bibliotek. Där gäller att alla intagna har rätt till lika bra bibliotekstjänster som resten av befolkningen. Sedan 2011 har intagna i fängelser ett fullständigt biblioteksutbud, som följd av en stor satsning på biblioteken från 2005.¹

¹ Källa: Kriminalomsorgens hemsida, www.kriminalomsorgen.no/kulturarbeid.237973.no